
Rozhovor s Václavem Hamplm

29.04.2010, Hanka Shánělová

Moderátor (Hanka Shánělová):

Dopolední Radiožurnál je tu dnes od toho, aby především hledal cesty mezi výzkumem, vzděláním a životem a běžnou praxí. Tak tohle je cíl také našeho dnešního hosta. Je to profesor Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy. Pane rektore, vítám vás, dobré dopoledne!

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Dobrý den!

Moderátor (Hanka Shánělová):

Jdete se vy osobně takhle občas podívat mezi studenty, jestli jsou spokojeni nebo naopak na vaší škole?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Jdu se samozřejmě podívat mezi studenty. Já taky trochu učím. Teďka začínáme nebo blíží se zkouškové období, tak to se náramně dozvím, jak jsou studenti spokojeni. Nicméně samozřejmě většinu mého času to nepředstavuje.

Moderátor (Hanka Shánělová):

A slyšel jste už něco o sobě, co se o vás šíří ve studentských řadách?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

No tak, to se asi šíří leccos, ale na tak velké univerzitě s tolika studenty a s tak strašně různými obory, tak to spektrum bude velmi široké čili i těchletěch názorů.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Otevřeme teď jednu takovou otázku. Co by podle vás, pane profesore, měla studenta naučit vysoká škola? S čím by měl odejít?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Já si myslím, že vysoká škola je taková jako směs. Ona na jednu stranu opravdu připravuje pro vysoce kvalifikovaná, sofistikovaná povolání, ale nemělo by to být zase jenom jakoby příprava na konkrétní zaměstnání. Měla by mu především rozšířit obzory. Měla by prostě kultivovat jeho intelekt, jeho nadání a prostě připravit ho jako prostě kreativní osobu schopnou jaksi kvalitně prožít užitečně život.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Akademie věd a Univerzita Karlova má před sebou teď velký projekt, kterému se zkráceně říká Biocev a který potřebuje 3 a čtvrt miliardy korun. To je poměrně hodně peněz. O co jde, pane profesore?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Ten Biocev, to je taková zkratka Biotechnologické a biomedicínské centrum Vestec. Vestec implikuje místo, kde by to mělo stát. To je taková vesnice kousek od Prahy, na jih od Prahy. To místo mimochodem právě je docela zajímavé i z hlediska toho, že v době, kdy by toto centrum mělo být dokončeno, tak zrovna také by mohlo mít velmi zajímavou dopravní dostupnost směrem k letišti, směrem k velkým městům typu Vídeň, Mnichov, což je důležité z hlediska mezinárodní spolupráce. Ale každopádně to centrum je vlastně myšleno jako centrum skutečně špičkových technologií vědeckých, špičkových metod a špičkového výzkumu v biomedicině a v biotechnologickém výzkumu. A dali jsme se v tomhle dohromady právě s několika ústavů Akademie věd, které v tomto už v tuto chvíli patří doložitelně k velmi kvalitním pracovištím. A tímto sdružením sil si myslíme, že opravdu jsme schopni dát dohromady něco, co opravdu v rámci Evropy a světa bude zcela jistě nepřehlédnutelné.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Když se na to podíváme vašimi očima, tak je to propojení vlastně toho vzdělávání a jejich budoucí praxe?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

O to tam jde. My to chceme financovat z evropských strukturálních fondů, kde vlastně toto je důležitou a zásadní podmínkou, aby to propojení na to řekněme praktické využití těch výsledků bylo už předem doložitelné, že k němu dojde, a také je to součástí financování toho provozu potom toho projektu. Takže ano, to je tam jeden ze zásadních důrazů.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Těmi podílňiky jsou vlastně dvě fakulty Univerzity Karlovy, šest ústavů Akademie věd. Co konkrétně by na těch 24 tisících metrech čtverečních mělo stát?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Tak měly by tam stát v podstatě, řekněme prostory dvojího typu, když to tak rozdělíme. Jednak řekněme takové jakoby standardní laboratoře, kde prostě bude probíhat ta vědecká práce a samozřejmě součástí té vědecké práce je také příprava těch doktorandů, té nové generace vědců. A potom taková jako společná pracoviště, kde budou pro společné využití takové ty nejsostikovanější vědecké přístroje k dispozici. A současně to bude také jakoby expertní středisko pro používání těch technologií, protože ony dneska ty vědecké přístroje, s nima to bývá tak, že to není prostě černá krabice, kde se zapne, vypne a odečte číslo, ale musí člověk velmi dobře, do hloubky rozumět principu toho, jak se měří. Čili tam prostě jsou lidi, kteří jsou skoro součástí té metodiky, aby vůbec to celé mohlo fungovat.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Když všechno půjde podle těch vašich ideálních plánů, které možná v hlavě máte, tak kdy by se mělo začít stavět?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Ten projekt, jak už jsem zmínil, tak usiluje o financování ze strukturálních fondů a to rozhodnutí o tom financování by mělo v podstatě padnout někdy během tohoto roku. A pak vcelku bezodkladně by měla začít ta výstavba, protože my samozřejmě do toho už v tuto chvíli asi dva roky dáváme vlastní peníze do přípravy toho projektu. Takže to rozhodně není věc, která by teprve se začala nějak potom malovat nějaké plány a tak. To už je v tuto chvíli poměrně pokročilé. Takže pak se vrhnem poměrně rychle do výstavby a do realizace.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Ona je to určitě svým způsobem velká investice hlavně do budoucna. V jakém časovém období podle vašich odhadů bychom měli očekávat výsledky takového výzkumného centra?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

To centrum je plánováno, že by se mělo otvírat v roce 2013 a rovnou musí začít chrlit výsledky. Tam celkem není žádný zvláštní důvod pro odklad. Ono to souvisí skutečně s tím, že to centrum vlastně bude ze začátku obydleno, když to tak řeknu, lidmi, kteří už v tuto chvíli jsou velmi produktivní. Ale má taky působit jako takový magnet, který natáhne zejména mladé lidi, lidi, kteří třeba u nás vystudovali a šli do světa takřkajíc na zkušenou, něco se ještě dalšího naučit, tak aby měli kam se vrátit do dobrého, špičkového pracoviště. A ti samozřejmě velmi znásobí potom ten výkon toho, vědecký výkon toho centra.

Moderátor (Hanka Shánělová):

A může takováhle akce, takovýhle váš projekt spustit i nějakou řekněme reakci? Teď mám na mysli, že by vznikly nějaké další firmy, které by právě s Biocevem spolupracovaly?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Já si myslím, že ano. To je právě součást té strategie pro ten přenos těch vědeckých poznatků k nějakému praktickému využití. My samozřejmě v tuto chvíli už připravujeme už spolupráci s existujícími firmami v tom biotechnologickém sektoru. To je potřeba. Nicméně předpokládáme, že tak jak se to děje na špičkových univerzitách ve světě, takže také ty nápady budou jako jedním ze způsobů využití těch objevů, když to tak řeknu, těch výsledků. Tak může taky být zakládání třeba ad hoc firmy, která zrealizuje nějakou tu myšlenku, případně pak s něčím sfúzuje nebo ne. Takže to si myslím, že se dá rozhodně očekávat, že takovýto nějaký řetězový efekt tady bude.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Když jsme tady, pane profesore, mluvili a stále mluvíme o projektu, který se jmenuje Biocev, padly tady 3 miliardy a čtvrt. Budou stačit ty peníze ze strukturálních fondů, o kterých jste mluvil?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

To by stačilo. Ten projekt je spočítán poměrně velmi realisticky. Takže, ano.

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Tenhle projekt prošel také s připomínkami mezinárodním hodnocením. Konečné hodnocení snad bude i na konci roku. Jaké připomínky konkrétně tohle byly?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Těch hodnocení bylo několik takových hlavních vln. Z mého pohledu velmi důležité je to mezinárodní expertní hodnocení, které vlastně hodnotí tu vědeckou připravenost toho projektu. A to bylo skutečně bez ztráty kytičky. Tam jsme měli prakticky maximální počet možných bodů. Pak bylo hodnocení českým panelem, který hodnotil právě to propojení na řekněme využitelnost v praxi. Tam byly některé připomínky k jedné z částí toho projektu ve smyslu právě propojení na existující biotechnologické firmy, respektive na spolupráci v rámci Evropy, konkrétně u té části, která se týká fenogenomiky. Takže to jsou věci, které je prostě potřeba doladit. To je spíše věc, která není jaksi fundamentální problémem toho projektu jako takového, ale spíš prostě něčím, co je potřeba ještě dopsat do toho materiálu, doplnit to tam, dopracovat.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Pošlete teď, pane profesore, našim posluchačům hodně konkrétní informace o tom, jak velká byrokracie je dosáhnout na evropské peníze.

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Na tyto strukturální fondy, to je strašná práce. Zase na druhou stranu 3 miliardy korun nejsou tak malé peníze, aby člověk čekal, že se to vyřídí za čtrnáct dní pochopitelně. Takže to se asi dá do jisté míry pochopit. Ale tady se bavíme samozřejmě o velkém stavebním projektu, takže to zahrnuje i celou tu agendu prostě přípravy velké stavby, což samo o sobě je taky obrovská administrativní práce. Takže vlastně ti lidi, kteří se tím projektem zabývají, což vlastně do značné míry jsou i velmi aktivní a úspěšní vědci, tak ti asi dva roky opravdu tráví většinu nebo významnou část svého času přípravou tohoto projektu a samozřejmě potom využívají služeb, které se dají najmout pro ty různé jednotlivé administrativní úkony pro přípravu těch územních řízení a všech těchletěch záležitostí.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Když dál zůstáváme u financí, tak umíme už dnes v dnešní době oslovovat jednotlivé podniky, aby třeba finančně vypomáhaly vědě? Jak v té dnešní době funguje spolupráce mezi podniky a univerzitami?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

No tak to je takové téma, které se v poslední době hodně diskutuje. Z mého pohledu, já si myslím, že to je věc, která neběží v Česku úplně optimálně. To si myslím, že jako je prostě potřeba říct. A má to takové dvě části ten problém. Jeden problém je na straně asi těch vysokých škol a těch vysokých pracovišť a druhý je na straně těch podniků překvapivě. A na straně těch vysokých škol se samozřejmě snažíme v rámci svých sil s tím něco dělat. My jsme asi předloni založili po poměrně pečlivé přípravě a analýze toho, jak to běhá v Evropě, tak jsme založili takové univerzitní centrum právě pro tyto aktivity, které vlastně má působit jako takový most, který vlastně zkoumá po té univerzitě, aby ta univerzita velká vlastně věděla, co se dá potenciálně nějakým způsobem nabídnout pro ty podniky a nabízela jim to. A na té straně podniků si myslím, že zejména v Česku je trochu problém v tom, že oni mají poměrně malou absorpční kapacitu pro tyto věci. Takže spíše se mají tendenci věnovat nějakému vývoji, který si dělají v rámci svých kapacit, do toho dávat své peníze. A poměrně zatím je málo firem, které by byly významněji motivovány investovat do výzkumu mimo svoje vlastní brány takřkajíc. Je to trochu problém asi toho českého prostředí. Přece jen ten ekonomický segment je celý relativně menší, než to srovnáme třeba s těmi zeměmi, kde ty transferové aktivity běží lépe.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Já předpokládám, že vy, pane profesore, jako rektor jste na své studenty patřičně pyšný. Když se teď zamyslíte, buďte klidně hodně konkrétní, řekněte nám o nějakých hodně úspěšných studentech a projektech.

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Tak my těch studentů máme dneska přes 52 tisíc, takže není snadné vybrat. Nicméně my samozřejmě se snažíme i oceňovat nějaké mimořádné výsledky našich studentů, takže ano, jsem schopen pár jmen tady říct a nebudu v tom snad nespravedlivý. My jsme dali takovou jako zvláštní cenu univerzity dvěma studentům Matematickofyzikální fakulty, jmenujou Lukáš Peroutka a Imrich Živčák. Oni totiž se účastnili opakovaně soutěže, která se jmenuje Imagine Cup, a tu dělá Microsoft celosvětově, a je to v podstatě záležitost umělé inteligence, taková soutěž studentská v tomhle. A oni to vyhráli. Tak to si myslím, že je něco, na co je možno být hrdý. Ale zase z jiné končiny třeba mě opravdu moc potěšila Anna Kulíšková, to je naše studentka z Fakulty sociálních věd, a ona je poměrně významně zrakově postižená a vyhrála bronzovou medaili na paraolympiádě ve Vancouveru ve sjezdovém lyžování. Tak to je taky moc pěkný úspěch. A ostatně to, že naše studentka Veronika Machová se stala Miss World České republiky, tak to je také svým způsobem hezký úspěch.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Jak si vlastně stojí Univerzita Karlova v té úspěšnosti ve srovnání s jinými univerzitami ze světa?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

To se samozřejmě velmi obtížně hodnotit, ale v poslední době se vynořilo několik takových žebříčků, které se snaží to nějakým způsobem hodnotit. Ty žebříčky pochopitelně mají své slabiny, takže je potřeba je brát s jistou rezervou. Ale prostě je to asi v tuto chvíli jediné, co kloudně na to máme. A dva takové nejrespektovanější jsou takzvaný šanghajský žebříček a žebříček časopisu Times. A v nich obou my jsme, Univerzita Karlova je vlastně někde kolem 250. místa. A mírně se zlepšuje během posledních let. Což samo o sobě z mého pohledu se na to můžem dívat jako, že láhev je poloprázdná nebo poloplná. Rozhodně bychom chtěli být na ještě lepším umístění. Na druhou stranu to, že se zlepšujem v situaci, kdy tam je opravdu velmi drsná konkurence, na tehle příčkách už je, tak si myslím, že je docela dobrý příznak. A také je třeba si uvědomit, že většina těch univerzit, které jsou hodnoceny podobně někde kolem nás, tak má výrazně silnější financování.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Nebyl by to život, kdyby někde nebylo nějaké slabé místo a každá vysoká škola má svá slabá místa. Tak co by bylo potřeba změnit na Univerzitě Karlově?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Já si myslím, že naším velkým problémem v tuto chvíli, když odhlídnu od toho financování, které jsem právě zmínil, tak si myslím, že v tuto chvíli je opravdu záležitostí té prostorové tísně. To je zejména u humanitních oborů velký problém, protože ty se velmi rozrostly, co se počtu studentů týče v uplynulých letech nebo v uplynulých dvou dekadách. A jejich prostory se prostě adekvátně nezvětšily. Takže to je věc, kterou usilovně řešíme a vidím to jako jeden z hlavních limitů dalšího rozvoje v tuto chvíli. Takže to je mimo jakoukoliv pochybu. I v těch oborech, které nejsou humanitního zaměření, které obecně z hlediska prostoru mají tendenci na tom být mírně lépe, ale tam zase potřebujem opravdu, abychom nezůstali pozadu v tom sofistikovaném moderním vybavení.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Přišla vám otázka, proč mají pedagogové humanitních fakult vaší univerzity, pane rektore, tak nízké platy a tak špatné podmínky pro výuku. A možná jeden námět, neměla by jim jako slabším univerzita víc pomáhat? Co myslíte?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Já bych začal od konce. Já se trochu bráním tomu, že jsou slabší. Oni mají možná slabší financování, nebo možná, to určitě. Ale nemyslím si, že dá takhle paušalizovat, že jsou slabší. A v tom je potom trochu jádro pudla. My samozřejmě v rámci univerzity děláme jistě jaksi posuny v tom financování tak, abychom ty rozdílly, které přijdou takřkajíc venku v tom financování, tak abychom trochu zmenšili, trochu uhladili. Ale rozhodně to není proto, že bychom si mysleli, že jsou slabší.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Pane profesore, jaké máte požadavky na vysokoškolské učitele?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

No tak samozřejmě existují formální požadavky, příslušné vzdělání a tak, ale hlavně asi máte na mysli to, že především chceme, aby to byly osobnosti, které prostě zanechají v těch lidech nějakou stopu, pokud možno celoživotní a pokud možno pozitivní. Existuje známá řada různých historek o profesorech, kteří možná nebyli jaksi učebnicoví ve všem, ale prostě byli tak výrazní, že ti lidé si je pamatují do dneška a hlavně si pamatují to, co jim přinesli. Takže to je z mého pohledu možná to nejhlavnější očekávání od vysokoškolských učitelů.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Do jaké míry vy dáváte důraz na to, aby to byl pedagog, který má zároveň také jistou spojitost s praxí, aby nebyl odříznut a nezůstával pouze na univerzitě?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Poměrně hodně a v tom se dlužno říct liší různé obory. Třeba medicíny, které jsou vlastně 20% toho, co celá univerzita dělá, tak tam je to dlouholetá jaksi samozřejmost, že prostě se učí přímo v nemocnici a tak. Podobně je to třeba na právech. Podobně je to vlastně i na řadě dalších oborů, kde se vlastně učí věda, to znamená učí ti lidé to, co sami dělají. Jako ve všem i v tomto se nepochybně dají hledat rezervy a někde budou větší, někde budou menší. Ale třeba i co se týče přípravy učitelů, tak zase ta praxe je tam hodně.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Pane profesore, jak vidíte potenciál ve Vestci u Prahy? Tady navazujeme vlastně na projekt Biocev, o kterém jsme mluvili. "Bude tam stavba, bude tam nepořádek, doprava je už teďka katastrofální." Tady je podepsán pan Jurák.

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Já už jsem to trochu zmínil na začátku. Samozřejmě, že my jsme si velmi dobře vědomi toho, že v tuto chvíli je doprava ve Vestci velmi problematická. Nicméně míříme na zahájení provozu 2013, a tou dobou by už měl být obchvat Prahy v těch místech v provozu. A v tu chvíli to bude samozřejmě dosti. Pochopitelně během té stavby to může znamenat nějaká další omezení, byť v té oblasti se staví pořád něco, takže to si myslím, že možná nebude až tak dramatický rozdíl. My jsme o tom opakovaně jednali s vedením kraje, které zase vnímá to, co my také považujeme tam za důležité, že to prostě je rozvoj toho kraje. Přitáhne to specifický typ lidí do té oblasti. Oni také budou mít chuť tam asi spíše bydlet někde poblíž. Takže si myslíme, že skutečně pro rozvoj toho kraje, toho regionu to ve výsledku bude jednoznačně pozitivní.

Moderátor (Hanka Shánělová):

"Dobrý den, pane rektore, kde nalezneme podrobné informace o projektu Biocev, o kterém jste mluvil?" Děkuje vám paní Kadeřábková.

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

www.biocev.eu.

Moderátor (Hanka Shánělová):

A další otázka je hodně konkrétní. "Tu vaši univerzitu, pane rektore, stále vedou jen muži a navíc samí doktoři nebo přírodovědci. Proč ani vy sám mezi členy kolegia nemáte víc žen?"

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

No tak já už jsem se polepšil. Já jsem neměl žádnou, teď už mám jednu paní prorektorku. Ono to trochu odráží to, že prostě na té univerzitě, a ne jenom na naší, to prostě obecně tak je, že v zásadě máme o něco více studentek než studentů, ale jak pokračuje ta akademická kariéra, tak prostě těch žen relativně ubývá oproti mužům. Takže když se pak dostaneme na úroveň profesorů a profesorek, tak je tam poměrně velký nepoměr. A to je prostě ta nádrž, z které vybírám ty členy vedení.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Tak Štěpán Doušek vás zdraví a zároveň vám děkuje už teď za odpověď. Chtěl by se vás zeptat na to, co si myslíte o placeném školství? On si osobně myslí, že by to českým vysokým školám pomohlo a zatraktivnilo. Například pro nové rektory.

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Pro nové rektory. To je otázka, která skutečně se nedá příliš probrat za pár minut, které nám zbývají. Já si myslím, že je to velmi komplexní, že samozřejmě peníze navíc, které by to pro vysoké školy znamenalo, tak by rozhodně byly žádoucí. Na druhou stranu se musí dát pozor na jinou věc, že čím dál více se svět bude dostávat do pozice, kdy bude soutěžit o ty nejlepší hlavy studentské. A tam potom zase naopak i nabídka řekněme nižší cenou bude zajímavá, bude schopná přitáhnout lidi, kteří ve výsledku na konec sem peníze přinesou. Takže to jsou prostě věci, které se tady potkávají proti sobě a je potřeba je velmi pečlivě zvažovat a velmi pečlivě připravovat.

Moderátor (Hanka Shánělová):

Ještě jedna krátká otázka od pana Podzimka. Ona je teda pravda trochu delší, ale já ji musím zkrátit. Má špatnou zkušenost se spoluprací s vysokou školou, konkrétně VŠCHT, že prý si škola neví, co si za spolupráci s jejich podnikem má říci. Jestli nejsou problémy právě tam?

Host (Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy):

Já nevím, jakou konkrétní zkušenost má. Nelze prostě vyloučit, že v nějakých těch konkrétních jednáních to prostě nedopadne z různých důvodů. A jedním z těch důvodů může samozřejmě i být to, že ti lidé na vysoké škole prostě neumí dobře ten obchodní duch, jak už jsem o tom mluvil, prostě to jsou věci, na kterých je třeba pracovat.

Moderátor (Hanka Shánělová):

V dopoledním Radiožurnálu jsem si dnes mohla povídat s rektorem univerzity Karlovy, panem profesorem Václavem Hamplem. Pane profesore, díky, že jste nám věnoval hodinu svého času. Pozdravujte studenty a hlavně vám přeji hodně štěstí! Budete ho potřebovat. Na slyšenou!

Host (Václav Hampel, rektor Univerzity Karlovy):

Děkuju moc, na shledanou!